

2023-04-27
KN2023/00052

Klimat- och näringslivsdepartementet

Östhammars kommun
Box 66
742 21 ÖsthammarRiksgäldskontoret
103 74 Stockholm

Överklagande av Riksgäldskontorets beslut om återbetalning av medel till kärnavfallsfonden för år 2019

Regeringens beslut

Regeringen avslår överklagandet.

Ärendet

Det överklagade beslutet

Riksgäldskontoret (Riksgälden) beslutade den 13 juni 2022 om återbetalning av medel ur kärnavfallsfonden för 2019 års redovisning och användning av fondmedel. Beslutet finns i *bilagan*. I beslutet bedömer Riksgälden att Östhammars kommun är återbetalningsskyldig för 373 063 kronor som har använts till sådant som inte faller inom ramen för det som en kommun får använda fondmedel till. På grund av att Riksgälden har avräknat 400 000 kronor för mycket vid utbetalning till Östhammars kommun från kärnavfallsfonden för år 2021, ska Östhammars kommun i stället få tillbaka ett belopp motsvarande differensen mellan det felaktigt avräknade beloppet och beloppet som ska återbetalas. I återbetalningsärendet har Riksgälden därför beslutat att Östhammars kommun ska få tillbaka 26 937 kronor.

Östhammars kommun har överklagat beslutet

Östhammars kommun har överklagat Riksgäldens beslut avseende kostnader för datorlicenser och yrkar att det belopp som ska återbetalas för datorlicenser ändras i första hand till 51 288 kronor och i andra hand till 242 764 kronor.

Östhammars kommun har bland annat uppgett att det belopp som enligt Riksgäldens beslut ska återbetalas, 275 246 kronor, är baserat på en

schablonmässig fördelning av licenskostnader som är framtagen av Riksgälden. Kommunen sammanfattar Riksgälden förslag till kostnadsfördelning enligt följande;

1. för ledamöter som inte har några andra politiska uppdrag inom kommunen än granskningsorganisationen bekostas 100 procent licenskostnaden av fondmedel,
2. för övriga ledamöter i granskningsorganisationen bekostas 50 procent av licenskostnaden av fondmedel,
3. för övriga ledamöter i referensgruppen bekostas 20 procent av licenskostnaderna med fondmedel, och
4. övriga licenskostnader bekostas inte med fondmedel.

Östhammars kommun anser att licenser för de ledamöter som avses i punkt 2 och 3 i sin helhet bör bekostas med fondmedel. Kostnaden avser arbetsverktyg som ledamöterna är nödgade att ha för att kunna följa slutförvarsarbetet på sitt eget sätt.

I andra hand kan kommunen acceptera att beloppet som ska återbetalas justeras så att fondmedel bekostar licenser för datorerna till de ledamöter som ingått i granskningsorganisationen. Ledamöterna i granskningsorganisationen lägger stor tid på slutförvarsfrågan och inläsning utifrån det uppdrag de har från kommunfullmäktige. Datorerna med tillhörande licenser är ett oerhört viktigt hjälpmedel för ledamöterna i granskningsorganisationen och en grundförutsättning för att de ska kunna utföra detta uppdrag.

Östhammars kommun accepterar Riksgäldens förslag till kostnadsfördelning avseende punkt 1 och 4.

Riksgäldens yttrande

Riksgälden har i yttrande över Östhammars kommuns överklagande uppgett bland annat att den principiella hållningen är att kostnaden för en resurs endast ska belasta kärnavfallsfonden i proportion till hur stor del av resursen som används till verksamhet som kan finansieras med medel ur kärnavfallsfonden. Av detta följer att vare sig licenskostnaderna för ledamöterna i referensgruppen eller ledamöterna i granskningsorganisationen ska bekostas i sin helhet av kärnavfallsfonden så som Östhammars kommun har yrkat.

Skälen för regeringens beslut

Enligt 4 § (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringslagen) ska kärnavfallsavgifter, som förvaltas i kärnavfallsfonden, finansiera bland annat kommuners kostnader för prövning av frågor om slutförvaring av restprodukter och kommunens kostnader för information till allmänheten som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle.

Enligt 48 § förordningen (2017:1179) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringsförordningen) ska Riksgälden revidera hur utbetalade fondmedel har använts. Fondmedel som inte har använts i enlighet med finansieringslagens bestämmelser om utbetalning av fondmedel eller i enlighet med beslutet om utbetalning, ska enligt 16 § finansieringslagen återbetalas till kärnavfallsfonden eller avräknas mot kommande utbetalningar.

Enligt 17 § finansieringslagen och 49 § finansieringsförordningen prövar Riksgälden frågor om återbetalning och avräkning. Riksgälden får också enligt dessa bestämmelser i enskilda fall besluta om att den som har tagit emot fondmedel ska betala kompensation för förlorad avkastning på medel som ska återbetalas till fonden eller avräknas från kommande utbetalningar.

Kärnavfallsavgifter ska användas till kommuners kostnader för prövning av frågor om slutförvaring av restprodukter och kostnader för information till allmänheten som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Regeringen anser, i likhet med Riksgälden, att kostnaden för en resurs som kan användas även för andra ändamål ska stå i proportion till hur stor del av resursen som används till sådan verksamhet som kan finansieras med medel ur kärnavfallsfonden.

I den revision som Riksgälden ska göra över hur medel ur fonden används framkom att licenskostnader för datorer i kommunens slutförvarsorganisation för år 2019 som har bokförts mot kärnavfallsfonden inte enbart avser licenskostnader för slutförvarsorganisationens politiker. Östhammars kommun har också uppgett att datorerna inte enbart har använts för att hantera frågor kopplade till slutförvaret. Östhammars kommun har inte lämnat någon beräkning för i vilken utsträckning datorerna har använts för slutförvarsfrågan respektive andra frågor. Riksgälden har därför gjort en uppskattning av till vilken del datorerna har använts för frågor som rör

slutförvar med hjälp av medelvärdet av antalet kommunala uppdrag som inte har med slutförvaret att göra. Vid beräkningen har Riksgälden gjort skillnad mellan kostnader för datorlicenser som används av ledamöter i granskningsorganisationen med enbart eller större del uppdrag av slutförvarsrelaterade frågor respektive datorlicenserna som används av övriga ledamöter i referensgruppen med mindre andel slutförvarsrelaterade uppdrag alternativt som inte ska bekostas alls med kärnavfallsavgifter.

Av vad som framgår av Riksgäldens revision om fondmedel som har bekostat datorlicenser som inte används i kommunens slutförvarsorganisation eller som används i begränsad utsträckning i denna, finns det anledning att anta att resurserna har använts även för andra ändamål. Regeringen bedömer att Riksgäldens uppskattning av hur stor andel av resurserna som har använts till verksamhet som kan finansieras med medel ur kärnavfallsfonden är skälig och välavvägd. Regeringen gör därför inte någon annan bedömning än Riksgälden av hur stor andel av licenskostnaderna för ledamöterna i referensgruppen och ledamöterna i granskningsorganisationen som kan bekostas med medel ur kärnavfallsfonden. Östhammars kommun har därför använt kärnavfallsavgifter till sådant som inte faller inom ramen för det som en kommun får använda fondmedel till. Dessa medel ska därför återbetalas.

Överklagandet ska därför avslås.

På regeringens vägnar

Romina Pourmokhtari

Anna Sanell

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA, FMA, OFA

Klimat- och näringslivsdepartementet/E

Kärnavfallsfonden

Strålsäkerhetsmyndigheten

Beslut om återbetalning av medel ur kärnavfallsfonden

Riksgäldens beslut

Riksgälden beslutar att Östhammars kommun ska återfå 26 937 kronor från kärnavfallsfonden gällande 2019 års redovisning och användning av fondmedel.

Sammanfattning

Riksgäldskontoret (Riksgälden) har noterat en felaktighet i den initiala redovisning som Östhammars kommun (Östhammar) lämnade in för 2019 vilket har resulterat i att Riksgälden har avräknat 400 000 kronor för mycket i samband med beslutet om beviljande av medel ur kärnavfallsfonden för 2021. Detta innebär att Östhammar ska få tillbaka 400 000 kronor i denna del.

Vidare bedömer Riksgälden att 275 246 kronor för datorlicenskostnader till politiker i Östhammars kommun som bokförts mot kärnavfallsfonden faller utanför ramen för vad kommunen får använda medel ur kärnavfallsfonden till enligt finansieringslagen. Östhammars kommun har därför inte använt fondmedel på ett korrekt sätt. Riksgälden har även bedömt att 82 031 kronor avseende bidrag till ideell förening som ej förbrukats har belastat fonden felaktigt. Därutöver bedömer Riksgälden att 15 786 kronor är bokförda som kostnad mot fonden trots att den kostnadsersättning kommunen erhållit från IAEA för att täcka dessa kostnader inte redovisats mot kärnavfallsfonden.

De olika delarna i återbetalningsbeslutet sammanfattas i tabell 1. Den totala effekten av delarna är att Östhammar ska återfå 26 937 kronor från kärnavfallsfonden.

Tabell 1: Sammanfattning av återbetalningsbeslut

Notering	Belopp, kr
Återbetalning till Östhammar till följd av för hög avräkning pga. initialt fel i redovisningen	-400 000
Kostnader för datorlicenser	275 246
Bidrag till ideell förening som inte förbrukats	82 031
Ersättning från IAEA som inte redovisats mot kärnavfallsfonden	15 786
Summa	-26 937

Ärendet

Riksgälden har i enlighet med 48 § förordningen (2017:1179) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringsförordningen) reviderat Östhammars kommuns fondmedelsanvändning för 2019 (RG 2020/373). Vad som uppmärksammats under revisionen framgår av bilaga 1.

Med anledning av vad som uppmärksammades under revisionen beslutade Riksgälden att inleda ett återbetalningsärende, se bilaga 2.

Östhammar har fått tillfälle att yttra sig över vad som framkommit under revisionen. Kommunen har, under revisionens gång och efter revisionens avslutande, sammanfattningsvis, och så som det får förstås, anfört följande gällande de fyra noteringar som framgår i tabell 1.

Återbetalning till Östhammar till följd av för hög avräkning pga. initialt fel i redovisningen

Det stämmer, enligt Östhammar, att vissa kostnader har utelämnats i kostnadssummeringen i inlämnad redovisning. Detta har lett till att en felsummering har gjorts i redovisningen. Den korrekta fondmedelsförbrukningen för 2019 ska därför vara 5 295 322 kronor istället för 4 895 322 kronor.

Kostnader för datorlicenser

De licenskostnader som bokförts på slutförvarsorganisationen omfattar 114 datorer och avser enbart 2019. Kostnaden som bokförts mot fonden avser inte enbart licenskostnader för slutförvarsorganisationens politiker.

Slutförvarsorganisationens politiska granskningsorganisation gjordes om under 2019. Under första halvåret av 2019 bestod granskningsorganisationen av MKB-gruppen¹ och Säkerhetsgruppen med 11 respektive 10 ledamöter. MKB-gruppens och Säkerhetsgruppens uppdrag avsåg bland annat att granska miljökonsekvensbeskrivning respektive säkerhetsrapport i ansökningshandlingar från Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB). Den omorganisation som gjordes under 2019 resulterade i att dessa grupper från halvårsskiftet 2019 i stället kom att utgöras av en granskningsgrupp bestående av 15 ledamöter. Granskningsgruppens uppdrag består bland annat i att granska och bedöma de handlingar som SKB presenterar i sina ansökningar gällande slutförvaret för använt kärnbränsle samt utbyggnad och fortsatt drift av slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall (SFR).

¹ MKB = Miljökonsekvensbeskrivning.

Antalet uppdrag skiljer sig åt mellan dessa ledamöter. Vissa ingår enbart i granskningsorganisationen medan andra har ett flertal uppdrag vid sidan av. Det kan även vara skillnad mellan de olika uppdragen gällande nedlagd tid och behov av tillgång till dator.

Granskningsorganisationens ledamöter lägger, enligt Östhammar, stor tid på slutförvarsfrågan och inläsning. De handlingar som dessa ledamöter granskar är i princip enbart digitala och är tillgängliga via ett digitalt forum. Datorerna, med tillhörande licenser, är ett väldigt viktigt hjälpmedel för granskningsorganisationens ledamöter och en grundförutsättning för att de ska kunna utföra detta uppdrag. Kommunen har även en referensgrupp där samtliga 79 politiker i kommunfullmäktige ingår. Referensgruppen sammanträder i anslutning till kommunfullmäktiges sammanträden.

Kommunen har kommenterat Riksgäldens föreslagna kostnadsfördelning av licenskostnaderna som består av fyra delar:

1. För ledamöter som inte har några andra politiska uppdrag inom kommunen än granskningsorganisationen bekostas 100 procent av licenskostnaden av fondmedel.
2. För ledamöter i granskningsorganisationen som även har andra kommunala uppdrag som inte har med slutförvaret att göra bekostas schablonmässigt 50 procent av licenskostnaden av fondmedel.
3. För ledamöter i referensgruppen som inte har något uppdrag i granskningsorganisationen bekostas 20 procent av licenskostnaderna med fondmedel. Denna princip följer det ställningstagande som myndigheten gjort i återbetalningsbeslutet för 2018 (RG 2021/971) om en fördelning på 20 procent fondmedelsfinansiering och 80 procent icke fondmedelsfinansiering för datorrelaterade kostnader för ledamöter i referensgruppen.
4. Övriga licenskostnader har inte kunnat knytas till slutförvarsarbetet överhuvudtaget och bekostas inte med fondmedel.

Östhammar accepterar Riksgäldens förslag till kostnadsfördelning avseende punkt 1 och 4.

Vad gäller punkterna 2 och 3 kan kommunen varken acceptera eller motsätta sig Riksgäldens uppskattning. Kommunen anser att det inte är möjligt att göra en rättvisande uppskattning av den tid som datorerna används för slutförvarsrelaterade frågor och därmed heller inte en rättvisande kostnadsfördelning.

Kommunen anser att licenser för de ledamöter som avses i punkterna 2 och 3 i sin helhet bör bekostas av fondmedel. Kostnaden avser ett arbetsverktyg som

ledamöterna är nödgade att ha för att kunna följa slutförvarsarbetet på sitt eget sätt utifrån den tid och prioritering som fritidspolitikern själv disponerar.

I andra hand kan kommunen godta att beloppet som ska återbetalas justeras så att fondmedel bekostar licenser för datorerna till de ledamöter som ingått i granskningsorganisationen. Så som det får förstås innebär detta att fondmedel bekostar kostnaderna som avses i punkten 2 till 100 procent och i punkten 3 till 20 procent.

Bidrag till ideell förening som inte förbrukats

När det gäller återbetalning av de medel som givits i bidrag till Opinionsgruppen för säker slutförvaring (OSS) men inte förbrukats har Östhammar inga invändningar. De återstående medlen har inte återbetalats till kommunen men en dialog har inletts med OSS och kommunen kommer i sin tur att inleda ett återbetalningsärende för de oförbrukade medlen.

Ersättning från IAEA som inte redovisats mot kärnavfallsfonden

De utgifter som kommunen har haft för resa och boende i samband med ett uppdrag inom IAEA ska inte vara föremål för en återbetalning. Det stämmer att uppdraget har ersatts med en schablon från IAEA. Denna intäkt finns med i huvudboken och så som det får förstås anser kommunen att intäkten har redovisats mot kärnavfallsfonden på samma sätt som har skett för de kostnader som kommunen har haft i samband med utövande av uppdraget.

Skälen för beslutet

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 4 § 7 och 8 lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringslagen) ska kärnavfallsavgiften bl.a. finansiera kostnader som en kommun har för prövning av frågor om slutförvaring av restprodukter och en kommuns kostnad för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Av 35 § finansieringsförordningen framgår att ersättning endast får ges till kommuner där en anläggning för slutförvar för restprodukter planeras eller byggs.

I 16 § finansieringslagen anges att fondmedel som inte använts i enlighet med vissa i bestämmelsen angivna paragrafer eller i enlighet med beslutet om utbetalning, ska återbetalas till kärnavfallsfonden.

Det är Riksgälden som enligt 17 § finansieringslagen jämte 49 § finansieringsförordningen prövar frågor om återbetalning.

Allmänna utgångspunkter för återbetalningsfrågorna

De kommuner som omfattas av finansieringssystemet har rätt att ansöka om och få utbetalt fondmedel för de åtgärder och verksamheter som kommunen avser att utföra under en kommande period. Systemet bygger på att kommunen (och övriga som omfattas av systemet), när de ansöker om att få medel utbetalt, redogör för vilka åtgärder och verksamheter som de vill få finansierade och till vilken kostnad. Riksgälden beslutar därefter om hur och i vilken utsträckning fondmedel får användas.

Riksgälden reviderar användningen av fondmedel och beslutar om huruvida avräkning eller återbetalning ska ske vid t.ex. felaktig användning av medel. Vid beslut om återbetalning eller avräkning kan den som mottagit medel också bli skyldig att betala kompensation för förlorad avkastning på medlen. Eventuell kompensation bör bestämmas så att den motsvarar den avkastning som de utbetalade medlen hade gett om de fortfarande hade varit placerade i kärnavfallsfonden.

I revisionen granskar Riksgälden att de kostnader som uppstått för perioden avser de åtgärder och verksamheter som beviljats i ansökan och att de ryms inom de bestämmelser som finns i finansieringslagen och finansieringsförordningen.

Riksgäldens principiella hållning är att kostnaden för en resurs, vare sig det är en central IT-funktion, personal som arbetar med olika typer av verksamhet eller utrustning som datorer som används för olika typer av verksamhet, endast ska belasta kärnavfallsfonden i proportion till hur stor del av resursen som används till verksamhet som kan finansieras med medel ur kärnavfallsfonden. Om kostnaden för en resurs inte ska belasta kärnavfallsfonden i sin helhet är det därför relevant att identifiera hur stor andel av kostnaden som kan finansieras med medel ur kärnavfallsfonden.

Utifrån dessa utgångspunkter har Riksgälden bedömt återbetalningsfrågorna på det sätt som redovisas nedan.

Återbetalning till Östhammar till följd av för hög avräkning pga. initialt fel i redovisningen

Bakgrund

I den redovisning som Östhammar lämnade in avseende 2019 angavs kostnadsutfallet per kontoklass initialt enligt tabell 2.

Tabell 2: Kostnadsutfall per kontoklass enligt initial redovisning från Östhammar 2019

Kontoklass	Summa kostnadsutfall, kr
4 Bidrag till små ideella organisationer	400 000
5 Arbetskraftskostnader	2 955 319
6 Lokalhyror, förbrukningsmaterial m.m.	293 239
7 Konsulttjänster, licensavgifter, administrativa tjänster, transporter, annonsering m.m.	1 646 764
Summa	4 895 322

Riksgälden avräknade redovisat överskott avseende 2019 i samband med beslutet om beviljande av medel ur kärnavfallsfonden för 2021 (RG 2020/849) till Östhammar. Avräkningen baserade sig på den av Östhammar redovisade förbrukningen för 2019 om 4 895 322 kronor. Under revisionen har dock Riksgälden uppmärksammat att inlämnad kostnadsredovisning av Östhammar enligt tabell 2 var felaktig på så sätt att kostnaderna i kontoklass 4 hade utelämnats i summeringen. Östhammar har bekräftat felsummeringen i redovisningen och att den korrekta fondmedelsförbrukningen för 2019 ska vara 5 295 322 kronor.

Riksgäldens bedömning

Informationen enligt ovan innebär att avräkningen baserades på felaktiga uppgifter. Redovisad kostnad för 2019 borde ha varit 400 000 kronor högre och överskottet som avräkningen baserades på 400 000 kronor lägre. Riksgälden bedömer således att Östhammar ska återfå 400 000 kronor i denna del.

Kostnader för datorlicenser

Riksgäldens principiella utgångspunkt och övergripande bedömning

Som tidigare nämnts är Riksgäldens principiella utgångspunkt att kostnaden för en resurs endast ska belasta kärnavfallsfonden i proportion till hur stor del av resursen som används till verksamhet som kan finansieras med medel ur kärnavfallsfonden.

Riksgälden bedömer att de politiker i Östhammars kommun som under 2019 har ingått i granskningsorganisationen (granskningsgruppen, MKB-gruppen och Säkerhetsgruppen) och i referensgruppen har haft behov av datorlicenserna som arbetsredskap för att följa slutförvarsfrågan inför besluten i vetofrågorna hösten 2020 och våren 2021. Således är det Riksgäldens uppfattning att en del av licenskostnaden kan finansieras med medel ur kärnavfallsfonden.

Riksgälden bedömer dock sammantaget att användningen av de aktuella datorlicenserna under 2019 inte enbart har avsett slutförvarsrelaterade frågor. Kommunen uppgav i skriftväxling med Riksgälden i samband med 2018 års revision

att de 79 datorer som då köptes in med fondmedel, och som avsåg datorer till samtliga ledamöter i kommunfullmäktige vilka också ingår i kommunens referensgrupp för slutförvarsfrågor, inte enbart hade använts för att hantera frågor kopplade till slutförvaret. Det har under revisionsarbetet för 2019 års fondmedelsanvändning inte framkommit något som tyder på att det förhåller sig på något annat sätt än vad som var fallet 2018 för de politiker som inte enbart har slutförvarsrelaterade kommunala uppdrag.

Mot bakgrund av det som framkommit under revisionen bedömer Riksgälden att de datorers licenser som avser politiker som inte enbart har slutförvarsrelaterade uppdrag till inte oväsentlig del använts till verksamhet som inte kan finansieras med medel ur kärnavfallsfonden. Riksgälden bedömer därför att Östhammars kommuns inställning att kostnaden för datorlicenskostnader som avser politiker som innehar kommunala uppdrag som inte enbart avser slutförvarsfrågan till 100 procent kan finansieras med medel ur kärnavfallsfonden inte är förenlig med bestämmelserna i finansieringslagen och finansieringsförordningen.

Fördelning av bokförda datorlicenskostnader

När en resurs till inte oväsentlig del använts till verksamhet som inte kan finansieras med medel ur kärnavfallsfonden behöver en uppskattning av en rimlig kostnadsfördelning göras, även om en uppföljning av faktiskt utfall saknas.

Östhammar har inte lämnat någon egen uppskattning av den tid som datorerna använts för slutförvarsrelaterade frågor. Med ledning av den information och de underlag som kommunen lämnat in under revisionsarbetet gjorde Riksgälden därför en beräkning och fördelning mellan fondfinansiering och icke fondfinansiering av de bokförda licenskostnaderna för de 114 datorerna. Fördelningen skickades till Östhammar som har yttrat sig över den. I tabell 3 framgår nämnda beräkning och fördelning något omarbetad i presentationen. Licenskostnaden per dator som använts i fördelningen uppgår till 3 419 kronor (389 789 kronor/114 datorer).

Tabell 3. Schablonmässig fördelning av bokförda licenskostnader		
	Kostnad, kr	Varav KAF²
Referensgruppen, ej granskningsorganisationen, 70 st, 20 % KAF	239 344	47 869
Granskningsorganisationen H2 2019, inga andra kommunuppdrag, 3 st, 100 % KAF	10 258	10 258
Övriga i granskningsorganisationen H2 2019, har andra kommunuppdrag 12 st, 50 % KAF	41 030	20 515
Granskningsorganisationen H1 men ej H2 2019, inga andra kommunuppdrag, 7 st, 100 % KAF	23 934	23 934
Granskningsorganisationen H1 men ej H2 2019, har andra kommunuppdrag, 7 st, 50 % KAF	23 934	11 967
Delsumma, 99 ledamöter med slutförvarsarbete	338 501	114 543
Övriga 15 datorers licenskostnader (114-99)	51 288	0
Delsumma, 15 datorers licenskostnader utan koppling till slutförvarsarbete	51 288	0
Summa bokförda licenskostnader, 114 datorer	389 789	114 543

Av underlag lämnade av Östhammar och av tabell 3 framgår följande. Det var 70 ledamöter i referensgruppen som inte hade uppdrag i granskningsorganisationen under 2019. Av granskningsorganisationens 15 ledamöter under andra halvåret 2019 (Granskningsgruppen) hade tre ledamöter inga andra kommunala uppdrag medan tolv ledamöter hade andra kommunala uppdrag. Av granskningsorganisationens 21 ledamöter under första halvåret 2019 (MKB-gruppen och Säkerhetsgruppen) slutade 14 ledamöter i granskningsorganisationen vid halvårsskiftet 2019 när omorganisationen skedde. Av dessa 14 ledamöter som slutade hade sju ledamöter andra kommunala uppdrag och sju hade inte det. Således var det även sju ledamöter av de 21 ledamöterna under första halvåret som fortsatte i granskningsorganisationen även under det andra halvåret 2019. Riksgälden har därmed kunnat verifiera att totalt 99 personer på olika sätt varit involverade i slutförvarsarbetet i Östhammars kommun under 2019 i granskningsorganisationen och i referensgruppen. Detta kan jämföras med att Östhammars kommun bokfört datorlicenskostnader för 114 datorer mot kärnavfallsfonden.

Informationen i tabell 3 kan sammanfattas enligt följande när det gäller använda fördelningsprinciper.

² KAF = kärnavfallsfonden

1. För ledamöter som inte har några andra politiska uppdrag inom kommunen än granskningsorganisationen bekostas 100 procent av licenskostnaden av fondmedel.
2. För ledamöter i granskningsorganisationen som även har andra kommunala uppdrag som inte har med slutförvaret att göra bekostas schablonmässigt 50 procent av licenskostnaden av fondmedel.
3. För ledamöter i referensgruppen som inte har något uppdrag i granskningsorganisationen bekostas 20 procent av licenskostnaderna med fondmedel. Denna princip följer det ställningstagande som myndigheten gjort i återbetalningsbeslutet för 2018 (RG 2021/971) om en fördelning på 20 procent fondmedelsfinansiering och 80 procent icke fondmedelsfinansiering för datorrelaterade kostnader för ledamöter i referensgruppen.
4. Övriga licenskostnader har inte kunnat knytas till slutförvarsarbetet överhuvudtaget och bekostas inte med fondmedel.

Riksgäldens bedömning

Östhammars kommun accepterar Riksgäldens föreslagna fördelning i enlighet med punkt 1 och 4.

Fördelningen i punkt 2 omfattar licenskostnaderna för 19 datorer. Med stöd av de underlag Riksgälden erhållit under revisionsarbetet har Riksgälden beräknat medelvärdet för antalet kommunala uppdrag som inte har med slutförvaret att göra i enlighet med punkt 2 till 6,1. Medianvärdet uppgår till 4 icke slutförvarsrelaterade kommunala uppdrag. Spridningen i antalet sådana uppdrag går från ett till 24 stycken. Riksgälden bedömer att det inte är praktiskt görbart att göra noggranna fördelningsbedömningar för var och en av de 19 aktuella politikerna utan att det är rimligare att tillämpa en schablonfördelning för denna grupp som helhet. Östhammar har, vilket Riksgälden bedömer som rimligt, angett att det kan vara stor skillnad mellan de olika uppdragen gällande nedlagd tid och behov av dator. Riksgälden bedömer att deltagande i granskningsorganisationen sannolikt tar mer tid än många andra kommunala uppdrag varför det är rimligt att kärnavfallsfonden finansierar en större andel än vad en strikt tillämpning av medelvärdet eller medianvärdet av antalet icke slutförvarsrelaterade kommunala uppdrag skulle resultera i. Genom att tillämpa 50 procent fondmedelsfinansiering för denna grupp bedömer Riksgälden att Östhammar får en med säkerhetsmarginal rimlig kostnadstäckning baserat på hur de aktuella datorlicenserna kan tänkas ha använts utifrån de underlag som Riksgälden erhållit under revisionsarbetet.

När det gäller punkt 3 följer fördelningen det ställningstagande som Riksgälden gjort i återbetalningsbeslutet för 2018 (RG 2021/971) om en fördelning på 20 procent fondmedelsfinansiering och 80 procent icke fondmedelsfinansiering för

datorelaterade kostnader för ledamöter i referensgruppen. Det har under revisionsarbetet för 2019 inte framkommit någon information som Riksgälden anser motiverar ett avsteg från den i återbetalningsbeslutet för 2018 fastslagna principen om en fördelning 80 procent fondmedelsfinansiering och 20 procent icke fondmedelsfinansiering för ledamöter i referensgruppen som inte har något uppdrag i granskningsorganisationen.

Mot bakgrund av det ovan nämnda bedömer Riksgälden att 114 543 kronor av de mot kärnavfallsfonden bokförda licenskostnaderna om 389 789 kronor kan belasta fonden och underkänner resterande del uppgående till 275 246 kronor.

Bidrag till ideell förening som inte förbrukats

Bakgrund

Östhammars kommun har i redovisningen bokfört en kostnad på 400 000 kronor avseende bidrag till den ideella organisationen Opinionsgruppen för säker slutförvaring i Östhammar (OSS). I den redovisning som OSS lämnat uppgår dock de totala kostnaderna till 317 969 kronor, vilket innebär att 82 031 kronor inte förbrukats. Östhammar har inga invändningar mot återbetalningskravet gällande de medel som givits i bidrag till Opinionsgruppen för säker slutförvaring (OSS) men inte förbrukats.

Riksgäldens bedömning

Östhammar ska återbetala 82 031 kronor i denna del.

Ersättning från IAEA som inte redovisats mot kärnavfallsfonden

Bakgrund

I redovisningen och av uppgifter lämnade av Östhammars kommun framgår att kommunen har redovisat kostnader avseende en konferens i Wien. Östhammar har fått en inbetalning från IAEA för kostnadstäckning av den aktuella konferensen i Wien. Kommunen har så som det får förstås uppgett att intäkten från IAEA finns med i huvudboken och har redovisats mot kärnavfallsfonden på samma sätt som har skett för de relaterade kostnaderna. Riksgälden har dock noterat att insättningen från IAEA om 15 786 kronor avseende resa 17-19 juni 2019 inte finns med i den kostnadssammanställning som summerar till de 5 295 322 kronor som kommunen angett som total medelsförbrukning. Intäkten har i stället bokförts på kontoklass 3 (erhållna bidrag och intäkter). Detta innebär att kostnaden, men inte intäkten, finns med i den del av redovisningen som avser angivna förbrukade medel ur kärnavfallsfonden. Se illustration i tabell 4 nedan. Kommunen har bekräftat att de totala kostnaderna för den aktuella IAEA-resan uppgår till 17 810 kronor.

Tabell 4: Kostnadsutfall per kontoklass i Östhammars huvudbok 2019

Kontoklass	Summa kostnadsutfall, kr
4 Bidrag till små ideella organisationer	400 000
5 Arbetskraftskostnader	2 955 319
6 Lokalhyror, förbrukningsmaterial m.m.	293 239
7 Konsulttjänster, licensavgifter, administrativa tjänster, transporter, annonsering m.m.	1 646 764
Summa	5 295 322

Riksgäldens bedömning

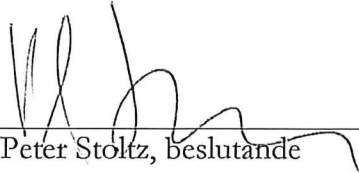
Riksgälden anser att kommunen, genom att ta med kostnaden men inte korresponderande intäkt från IAEA i den del av redovisningen som avser förbrukade medel ur kärnavfallsfonden, har överskattat kostnaderna i redovisningen motsvarande intäkten om 15 786 kronor. Intäkten borde egentligen ha reducerat de redovisade kostnaderna mot kärnavfallsfonden.

Riksgälden anser att uppgiften från Östhammar om att ersättningen från IAEA har kommit fonden till del inte är korrekt. Detta eftersom Östhammar har angivit de totala fondrelaterade kostnaderna till 5 295 322 kr, vilket avser summan av kontoklass 4-7 i huvudboken enligt tabell 4, samtidigt som den kostnadsreducerande intäkten från IAEA om 15 786 kronor är bokförd i kontoklass 3 som ligger utanför vad som redovisats som förbrukade medel mot kärnavfallsfonden. Effekten av detta är att 15 786 kronor är bokförda som kostnad mot fonden trots att kommunen inte har haft någon nettokostnad för detta då kommunen blivit ersatt för kostnaden från IAEA.

Mot bakgrund av det ovan nämnda bedömer Riksgälden att Östhammar ska återbetala 15 786 kronor i denna del.

I detta ärende har enhetschefen Peter Stoltz beslutat efter föredragning av analytikern John Liljedahl. I den slutliga handläggningen har även analytikern Paulina Ahnskog och juristen Ida Mohlander deltagit.

RIKSGÄLDSKONTORET

Peter Stoltz, beslutande

John Liljedahl, föredragande

Bilagor

1. Revision av Östhammars kommuns användning av fondmedel 2019.
2. Beslut att avsluta revision m.m.
3. Hur beslut överklagas.